

SFÂNTUL PREOT MĂRTURISITOR
Dumitru Stăniloae
UN NOU RUGĂTOR ÎN CER

Volum realizat cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, de *Editurile Patriarhiei Române* în colaborare cu Muzeul memorial „Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae”.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae: un nou rugător în cer. - București: Basilica, 2025
ISBN 978-606-29-0591-0

2

Credit foto

Ziarul *LUMINA*, Agenția de știri *BASILICA*

© Editura *BASILICA* a Patriarhiei Române – 2025
ISBN 978-606-29-0591-0
editurabasilica.ro
editura@patriarhia.ro

Comitet editorial:

Arhimandrit Andrei ANGHEL,
Vicar patriarhal

Preot Ion DRAGOMIR,
Consilier patriarhal

Preot Sorin-Vasile TANCĂU,
Consilier patriarhal

Editor

Diacon Andrei HLANDAN

Redactor

Nicolae NĂSTĂSACHE

Corectură

Adina NIȚU

**Tehnoredactare
și copertă**

Constantina CRISTEA

Concept grafic colecție

Andreea-Cătălina FLOREA
Diacon Andrei HLANDAN

PATRIARHIA ROMÂNĂ

CENTENAR

1925 2025

100

SFÂNTUL PREOT MĂRTURISITOR
Dumitru Stăniloae
UN NOU RUGĂTOR ÎN CER

Colecția
Părinții de ieri
Sfinții de azi

BASILICA

BUCUREȘTI

2025

NOTĂ EDITORIALĂ

SFÂNTUL PREOT MĂRTURISITOR DUMITRU STĂNILOAE. TEOLOG LUMINAT ȘI DASCĂL AL BISERICII

Lucrarea de față reprezintă un act de recunoștință pe care ostenitorii Editurii *Basilica* a Patriarhiei Române, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, îl aduc memoriei celui mare teolog al veacului al XX-lea, Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae.

Succesul publicistic al lucrării *Părinții de ieri, sfinții de azi* (Ed. Basilica, București, 2025), editată în contextul Centenarului Patriarhiei Române, în care au fost surprinse momente din ziua de 4 februarie 2025, când a avut loc *proclamarea generală a canonizării celor 16 sfinți duhovnici și mărturisitori ortodocși români din secolul al XX-lea*, ne-a determinat să propunem înființarea unei noi colecții în cadrul editurii, păstrând acest titlu sugestiv. Astfel, lucrarea intitulată *Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae – Un nou rugător în cer*, care prezintă în imagini chipul sfințeniei „patriarhului teologiei românești”, reprezintă primul volum din colecția *Părinții de ieri, sfinții de azi*.

Proiectul editorial a fost realizat în colaborare cu *Muzeul memorial „Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae”* din București, care a oferit ilustrația principală și documente de arhivă, precum și manuscrise pe care domnul Horia Dumitru Ionescu le-a dăruit spre bucuria tuturor. Acest tezaur cultural oferă cititorilor o mireasmă a timpului

Sf. Pr. Mărt.
Dumitru Stăniloae
Un nou rugător
în cer

și a locurilor în care a trăit Sfântul Dumitru Stăniloae. De-a lungul vremii, numeroase pagini de teologie au văzut lumina tiparului sub forma unor articole, manuale, studii și traduceri, prin strădania neobositului teolog pe care întreaga lume l-a apreciat pentru profunzimea și pentru modalitatea în care, într-un mod original, a interpretat operele Sfinților Părinții ai Bisericii, iar osteneala scrierilor sale s-a transformat într-o comoară teologică așezată în folosul *tuturor căutătorilor de Dumnezeu*, așa cum obișnuia să îi numească pe toți cei preocupați de viață duhovnicească.

Prin prezentarea legăturilor cu obștile monahale, cu Sfântul Cuvios Sofian de la Antim, cu Sfântul Cuvios Arsenie de la Prislop, cu Sfântul Cuvios Cleopa Ilie de la Sihăstria, prin alternanța de imagini care ilustrează biografia și prin scrierile Preafericitului Părinte Patriarh Daniel ne-am propus ca să aducem cititorilor aspecte inedite despre viața, activitatea și opera Sfântului Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae.

Nădăjduim că această lucrare va sluji la luminarea conștiinței ecleziale și la întărirea convingerii că ne aflăm înaintea unei vieți sfinte, a unui teolog de înaltă statură duhovnicească și intelectuală, pe care Biserica neamului românesc l-a dăruit Ortodoxiei universale. Într-o lume marcată de frământări și provocări, mărturia teologică a Sfântului Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae, adânc înrădăcinată în Tradiția patristică și în viața liturgică a Bisericii, rămâne un reper pentru cei care caută dreapta credință și sfințenia în lume.

**Editura *Basilica* a Patriarhiei Române
Preot Sorin-Vasile Tancău
Consilier patriarhal**

PĂRINTELE DUMITRU STĂNILOAE

MARELE DAR PE CARE DUMNEZEU L-A FĂCUT POPORULUI ROMÂN ORTODOX¹

La 16 noiembrie 1988, Părintele Profesor Dumitru Stăniloae a sărbătorit cea de-a 85-a aniversare a zilei sale de naștere. Preafericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, i-a trimis, cu acest prilej, o telegramă de felicitare ca recunoștință pentru marea slujire pe care Părintele Dumitru Stăniloae o aduce teologiei ortodoxe românești, în special, și teologiei ortodoxe, în general, căci dânsul este cunoscut și citit atât în țara sa, cât și în străinătate.

Autor al câtorva sute de articole și studii, precum și autor al unei importante *Dogmatici* ortodoxe în trei volume, și traducător al unei *Filocalii* monumentale în zece volume, Părintele Dumitru Stăniloae nu a încetat să scrie și să se preocupe de prezentul și viitorul credinței ortodoxe și al vieții creștine în general. Se roagă, scrie, primește în locuința sa oameni care doresc să-l vadă; dânsul se află, deci, permanent în dialog cu Biserica, în fiecare moment și în multe feluri.

¹ Articol publicat de Protosinghelul Daniel Ciobotea, în: *Εκκλησιαστική Αλήθεια*, 16 ianuarie 1989, p. 6, sub titlul: „Συμπληρώσε 85 ετη ζωης. Η προσφορά του π. Στανιλοάε στην Όρθόδοξη Θεολογία” („Părintele Dumitru Stăniloae, la cea de-a 85-a aniversare a zilei sale de naștere”).

Sf. Pr. Mărt.
Dumitru Stăniloae
Un nou rugător
în cer

De altfel, teologia sa se înrădăcează în credința și spiritualitatea profundă a poporului român ortodox și exprimă dinamica reînnoirii teologice și pastorale a Bisericii Ortodoxe Române de astăzi.

Asemenea Sfântului Apostol Ioan, ajuns la vârsta sintezelor vieții sale, Părintele Stăniloae insistă asupra a ceea ce este esențial și cel mai profund, asupra dimensiunii ultime a credinței creștine: comuniunea Bisericii și a creației cu Dumnezeu cel Viu, Sfânta Treime; comuniune multiplă, adesea tainică și discretă, dar în mod inevitabil necesară.

Acum doi ani, dânsul a publicat o carte de 440 pagini despre *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, iar acum câteva săptămâni, a publicat o altă carte, de data aceasta o antropologie teologică ortodoxă: *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu* (391 pagini). În prezent, Părintele Stăniloae pregătește *Hristologia Sfântului Maxim Mărturisitorul*.

De altfel, Sfântul Maxim Mărturisitorul l-a fascinat și inspirat permanent, în așa măsură încât teologia Părintelui Stăniloae are și ea, într-un anumit fel, o dimensiune mărturisitoare. De asemenea, și la dânsul, gândirea teologică și gândirea filosofică se află într-un fel de „perihoreză” sau întrepătrundere, pentru a preamări pe Logosul creator și mântuitor al cosmosului întreg.

Astfel, teologia Părintelui Stăniloae, hrănită din gândirea Părinților Bisericii cu care dânsul se vrea totdeauna în comuniune, și angajată mai mult sau mai puțin direct în dialog cu cultura timpului nostru, este deodată o teologie tradițională, fără a deveni totuși tradiționalistă, și actuală, fără a cădea pradă modernismelor efemere. Ea se concentrează asupra semnificațiilor fundamentale și ultime ale credinței creștine: Dumnezeu este Iubire, pentru că El este Sfânta Treime, comuniunea veșnică a Persoanelor vii, infinite, egale, distincte și nedespărțite între ele; lumea este în ființa sa darul lui Dumnezeu, pecetluit tainic de semnul Crucii, adică chemat să devină ofrandă a iubirii împlinită în sfințenie; persoana umană, cât despre ea, nu poate fi redusă la nimic din această lume, căci ea este chipul nemuritor al Dumnezeului veșnic viu.

Sf. Pr. Mărt.
Dumitru Stăniloae
Un nou rugător
în cer

Iisus Hristos nu este numai Mântuitorul sufletelor, ci și susținătorul și unificatorul cosmosului în Dumnezeu, fiind El însuși Dumnezeu. De aceea, reflecția teologică asupra lumii dezvoltată de Părintele Stăniloae are ca perspectivă ultimă transfigurarea îndumnezeitoare a creației ca biruință asupra desfigurării pe care păcatul și moartea o imprimă lumii create.

Această teologie a creației se sprijină pe hristologia ortodoxă care este, deodată, cosmică și pnevmatologică (lucrarea lui Hristos se constituie și se împlinește în Duhul Sfânt). O astfel de teologie devine foarte necesară astăzi în fața tendințelor anumitor teologii și spiritualități de a diminua sau de a reduce plinătatea Persoanei lui Hristos, Dumnezeu adevărat și Om adevărat, și de a o coborî la nivelul unei persoane umane geniale. În același timp, această teologie poate inspira o etică pentru un comportament uman responsabil cu privire la înțelegerea și folosirea creației.

Referitor la viața creștină, ea este chemată să asume, în viziunea teologică a Părintelui Stăniloae, taina Crucii ca luptă împotriva egoismului individual și colectiv și ca dăruire de sine lui Dumnezeu și semenilor, chiar dacă riscă să nu fie „populară” sau la moda zilei. O astfel de viziune, care se găsește mai ales în cartea sa *Spiritualitate creștină (Teologia morală, vol. 3)*, este, de fapt, o reafirmare solidă a credinței și experienței apostolice a Bisericii și constituie, în același timp, un corectiv adus unei spiritualități creștine secularizate a continentului nostru care ar dori să evacueze Crucea din creștinism sub pretextul adaptării la modernitate. Pentru Părintele Stăniloae, Crucea lui Hristos, adică conformarea vieții noastre cu viața Sa, conține în ea însăși puterea tainică a Învierii, după cum Învierea, adică, în planul vieții creștine, sfințenia, este revelarea glorioasă a puterii Crucii ca victorie asupra egoismului și morții legate de el.

Teologia dogmatică a Părintelui Stăniloae presupune experiența liturgică și filocalică (ascetică) a Bisericii, după cum bucuria pascală izvoarăște din viața creștină care a trecut prin „metanoia”, pocăința înnoitoare

a minții. O spiritualitate a jertfelniciei și a speranței, aceasta este spiritualitatea creștină în gândirea și experiența Părintelui Stăniloae.

În același timp, teologia sa, elaborată din ce în ce mai mult sub formă de sinteză, rămâne, și ea, o slujire adusă Bisericii, o știință și o artă a comuniunii divino-umane, o mărturie adusă iubirii – nesfârșită milostivire – a lui Dumnezeu față de lumea întreagă de care El se interesează cu pasiune chiar și în profunzimea cea mai mare a tăcerii Sale aparente.

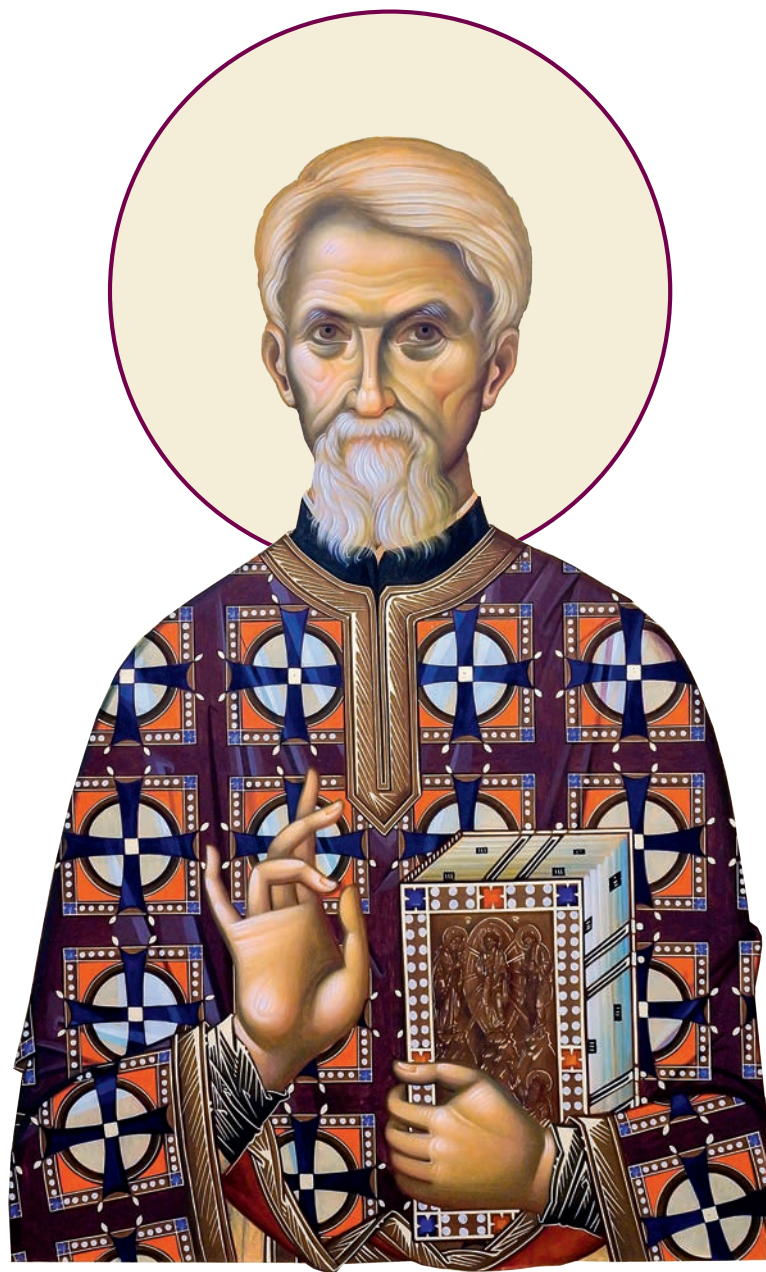
Ea este o teologie mărturisitoare și profetică, dar fără zgomot și fără iluzii, o teologie existențială și eclesială care pune în evidență, mai întâi de toate, adevărul lui Hristos – Mântuitorul și Judecătorul viilor și al morșilor – în relația Sa cu lumea, și cheamă Biserica să devină tot mai mult conștiința și semnul profetic de speranță al planului ultim pe care Dumnezeu-Iubire îl are cu lumea întreagă.

Purtător al unei mărturii teologice și spirituale mature și serioase, luminoasă și plină de speranță, Părintele Dumitru Stăniloae rămâne pentru noi un mare dar pe care Dumnezeu l-a făcut poporului român ortodox, precum și o frumoasă pildă care trebuie să ne inspire. De aceea, cu prilejul celei de-a 85-a aniversări a zilei sale de naștere, toți ucenicii și prietenii săi, cu recunoștință și admirație, îi urăm: „La mulți ani!”.

† DANIEL Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Sf. Pr. Mărt.
Dumitru Stăniloae
Un nou rugător
în cer

Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae
De la naștere la canonizare
1903 – 2025

ANUL 1903

La 16 noiembrie 1903 se naște, în satul Vlădeni, județul Brașov, Dumitru, cel mai mic dintre cei cinci copii ai lui Irimie și Reveca; mama provenea din familie preoțească, fiind nepoată de preot.

1. Copilul Dumitru, alături de mama sa Reveca și de sora sa (anii 1910, 1916)

2. Certificatul de naștere al copilului Dumitru

3. Satul Vlădeni (anii 1920, imagine de Leopold Adler)

4. Satul Vlădeni (imagine recentă)

REPUBLICA ROMÂNIA
STATUL POPULAR AL ROMÂNIEI
COMUNA TÂMBĂRI
Scrie Culo

PĂRINȚII
Numele tatălui: STĂHLORIE
Prezenta tatălui: 40 ani
Vârsta tatălui: STĂHLORIE
Numele mamei: REVECA
Prezenta mamei: 36 ani
Vârsta mamei:

CERTIFICAT DE NAȘTERE
Serie N.W. Nr. 074020

Nume: STĂHLORIE
Prezenta: DUMITRU
Sex: BĂIEȚE

LOCUL NAȘTERII COPILULUI
Localitatea: TÂMBĂRI
Raionul: FAURARAS

LOCUL ÎNREGISTRĂRII
Localitatea: TÂMBĂRI
Raionul: FAURARAS
Echivalența matriței: cu Nr. 38

...
Născut în sat, în anul 1903 la orașul Brașov

Părinții de ieri
Sfinții de azi

5

5-6. Preafericitul
Părinte Daniel,
Patriarbul
Bisericii Ortodoxe
Române, prezent la
inaugurarea
Casei memoriale
„Dumitru Stăniloae”
(21 august 2009)

6

7

7-8. Casa memorială
„Dumitru Stăniloae”
din satul Vlădeni

8

Sf. Pr. Mărt.
Dumitru Stăniloae
Un nou rugător
în cer

CUPRINS

Notă editorială

Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae.

Teolog luminat și dascăl al Bisericii

Preot Sorin-Vasile Tancău, Consilier patriarhal 5

Părintele Dumitru Stăniloae

Marele dar pe care Dumnezeu l-a făcut poporului român ortodox

†Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române 7

Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae De la naștere la canonizare 1903-2025

Anul 1903 14

Binecuvântare pentru o frumoasă comemorare

Părintele Dumitru Stăniloae comemorat în satul natal

†Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române 17

Anul 1917 20

Anul 1918 21

Anii 1922-1923 22

Anul 1924 23

Anul 1927 23

Anul 1928 24

Anul 1929 24

Anul 1930 25

Anii 1931-1932 26

Anul 1933 26

Anul 1934 26

Anul 1936 27

Anii 1938-1939 28

Anul 1940 29

Anii 1942-1943 30

Anul 1945 31

Anul 1946 32

Anul 1947 33

Anii 1948-1949 34

Anul 1950 36

Anul 1955 38

Anul 1958 38

Anul 1959 40

Anii 1961-1962-1963 41

Anul 1968 42

Anul 1969 43

Anii 1971-1973 44

Anul 1976 45

Sf. Pr. Mărt.
Dumitru Stăniloae
Un nou rugător
în cer

Anii 1977-1978-1979	45	Anii 1986-1987-1988	54
Anul 1980	47	Anul 1990	55
Anul 1981	49	Anul 1991	57
Anul 1982	50	Anul 1992	60
Anul 1985	52	Anul 1993	64
Anul 2003	68		
Părintele Stăniloae, om și teolog al rugăciunii			
Mărturia unui discipol			
†Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române	71		
Anul 2013	82		
Anul comemorativ al Părintelui Dumitru Stăniloae			
†Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române	85		
Odihnă în pacea și iubirea Preasfintei Treimi			
†Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române	95		
Anul 2023	100		
Teologia, știința mântuirii, în gândirea			
Părintelui Dumitru Stăniloae			
†Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române	105		
Anul 2025	112		
Sinaxar	115		
Tomos Sinodal al Bisericii Ortodoxe Autocefale Române			
pentru proclamarea canonizării unor Sfinți Români	127		
Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae			
Teolog al iubirii Sfintei Treimi și dascăl al Filocaliei			
†Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.....	137		
Note bibliografice.....	142		